
GYVENIMO
MENAS

DIETRICH VON HILDEBRAND
ALICE VON HILDEBRAND

KATALIKŲ
PASAULIO
LEIDINIAI

Versta iš:
Dietrich von Hildebrand, Alice von Hildebrand,
The Art of Living, 2017
Dietrich von Hildebrand, *Sittliche Grundhaltungen*, 2010

Bibliografinė informacija pateikiama
Lietuvos integralios bibliotekų informacinės
sistemos (LIBIS) portale *ibiblioteka.lt*

Iš vokiečių kalbos vertė
GIEDRĖ SODEIKIENĖ

Iš anglų kalbos vertė
VAIVA NARUŠIENĖ

Published with permission from the
Dietrich von Hildebrand Legacy Project
© The Dietrich von Hildebrand Legacy Project
© Vertimas į lietuvių k., Giedrė Sodeikienė, 2023
© Vertimas į lietuvių k., Vaiva Narušienė, 2023
© UAB „Katalikų pasaulio leidiniai“, 2023
www.katalikuleidiniai.lt

ISBN 978-9955-29-489-4

TURINYS

ĮŽANGINIS ŽODIS (<i>Giedrė Sodeikienė</i>)	9
PAGARBA (<i>Dietrich von Hildebrand</i>)	11
IŠTIKIMYBĖ (<i>Dietrich von Hildebrand</i>)	18
ATSAKINGUMAS (<i>Dietrich von Hildebrand</i>)	26
TIESOS MEILĖ (<i>Dietrich von Hildebrand</i>)	33
GERUMAS (<i>Dietrich von Hildebrand</i>)	40
BENDRYSTĖ (<i>Alice von Hildebrand</i>)	46
VILTIS (<i>Alice von Hildebrand</i>)	63
DORYBĖ ŠIANDIEN (<i>Dietrich von Hildebrand</i>)	80
ŽMOGAUS ŠIRDIS (<i>Dietrich von Hildebrand</i>)	96

PAMATINĖS DOROVINĖS LAIKYSENOS

„Dietrichas von Hildebrandas yra
XX a. Bažnyčios mokytojas.“

Popiežius Pijus XII

IŽANGINIS ŽODIS

Katalikų Bažnyčios Katekizmas moko: „Dorybė yra pastovus ir tvirtas polinkis daryti gera. Ji leidžia žmogui ne tik daryti gerus darbus, bet ir atskleisti geriausia, ką pats turi“ (1803). KBK nurodo keturias pagrindines dorybes, tai: protingumas, teisingumas, tvirtumas ir susivaldymas. Apie jas buriasi visos kitos.

Vokiečių filosofas Dietrichas von Hildebrandas (1889–1977) kalba apie pamatines dorovines laikysenas, tai: pagarba, ištikimybė, atsakingumas, tiesos meilė ir gerumas. Nenusižengsime tiesai sakdami, kad jos taip pat vadintinos pagrindinėmis dorybėmis, nes tiek dorovinės laikysenos, tiek pagrindinės dorybės yra „tvirtos nuostatos, tvarūs polinkiai, pastovios proto ir valios tobulumo apraiškos, rikiuojančios mūsų veiksmus <...> ir valdančios mūsų elgesį“ (KBK, 1804). Tiek vienos, tiek kitos atskleidžia dorovinio grožio pasaulį, Viešpaties šlovę savo kūrinyje.

Itin gražiai tokį teisėtą pliuralizmą dorybių mokymo srityje nusako Bažnyčios mokytojo šv. Pranciškaus Salezo ištarmė: „Iš tų pačių žiedų galima supinti skirtingus vainikus, ir kiekvienas bus saviškai gražus.“

Giedrė Sodeikienė

PAGARBA

Tarp visų prigimtinių vertybių pačios aukščiausios yra dorovinės. Žmogaus gerumas, tyrumas, tiesos meilė ir nuolankumas pranoksta genialumą, protingumą, klestintį gyvenimą, gamtos ir meno grožį, valstybės tvarką ir galią. Tai, kas įvyksta ir nušvinta tikro atleidimo akte, kilniaširdiškame atsižadėjime, karštoje nesavanau-diškoje meilėje, yra daug reikšmingiau, didingiau, svarbiau ir ilga-amžiškiau negu visos kultūros vertybės. Dorovinės vertybės yra pasaulio šerdis, dorovinės nevertybės [vok. *Unwerte*] – didžiausias blogis, piktesnis už skausmą, ligą, mirtį ar klestinčių kultūrų žlugimą.

Tai pripažino visi didieji protai, antai dar Sokratas ir Platonas teigė, jog geriau neteisybę kęsti, negu neteisybę daryti. Ypač krikščionybės pamatiniu įsitikinimu pirma visko statytina dorovė.

Dorovinės vertybės visada yra asmens vertybės. Jos būdingos tik žmogui, tik žmonės jas ugdo. Medžiaginis daiktas, pavyzdžiui, akmuo ar namas, negali būti doroviškai geras arba blogas; ne kitaip ir paprasta gyva būtybė, antai medis ar šuo. Nė žmogaus dvasios kūriniai – išradimai, moksliniai veikalai, meno kūriniai – negali būti tikri vertybių nešėjai, negali būti ištikimi, nuolankūs, meilūs. Daugių daugiausia kaip žmogaus dvasios atspindys jie gali netiesiogiai perteikti šias vertybes. Doroviškai geras arba blogas gali būti tik žmogus, kaip laisva būtybė, atsakinga už savo veiksmus ir veiklą, norus ir siekius, meilę ir neapykantą, džiaugsmą ir liūdesį, už savo nekintamas pamatines laikysenas. Todėl svarbiau už visą kultūros gėrybių kūrimą yra paties žmogaus būtis, dorovinėmis

vertybėmis persiėmusi asmenybė, nuolankus, tyras, teisingas, ištikimas, mylintis žmogus.

Tačiau kaip žmogus įgyja šias dorovines vertybes? Ar jos pačios auga – kaip jo veido grožis, kaip dovanai gautas protas, kaip gyvas temperamentas? Ne, jos kyla tik iš sąmoningų laisvų laikysenų, tik iš esmingo žmogaus įsitraukimo. Jos atsiranda tik tada, kai žmogus sąmoningai ir laisvai atsiduoda tikroms vertybėms. Kiek jo vertybinis požiūris platus, kiek jo dvasinis žvilgsnis blaiviai ir aiškiai aprėpia visą pasaulio vertybių gausą, kiek jo atsidavimas šioms vertybėms yra tyras ir besąlygiškas – tiek jis pats yra turtingas dorovinių vertybių.

Kol žmogus it neregys praeina pro kitų asmenų dorovines vertybes, kol neskiria vertybės, būdingos tiesai, nuo nevertybės, būdingos klaidai, kol nesupranta, kokia vertinga yra žmogaus gyvybė ir koks nevertingas neteisingumas, tol jis nepajėgia būti doroviškai geras. Kol jam svarbu vien tai, ar dalykas jį tenkina, ar jam malonus, kol neklausia, ar dalykas savaime reikšmingas, gražus, geras, ar privalo būti dėl savęs paties, kitaip tariant, ar jis vertingas, – tol žmogus nėra doroviškai geras. Bet kokios doroviškai geros elgsenos šerdis yra atsidavimas tam, kas objektyviai vertinga, dėmesys vertingam dalykui. Pavyzdžiui, du žmonės tapo liudininkais, kad skriaudžiamas trečiasis. Vienas, visada klausiantis, ar jam kas apsimoka, nesuks sau galvos, nes pasakys: ne mane skriaudžia. Antrasis, priešingai, verčiau pats nukentės, negu leis nuskriausti trečiąjį. Jis neklausia, ar jam tai malonu, o klausia svarbiausio: ar tai savaime vertinga? Jis elgiasi doroviškai gerai, o pirmasis – nedoroviškai, nes abejingai nusigręžia nuo vertybinio klausimo.

Kiekvienas savo nuožiūra daro – arba nedaro – tai, kas malonu, bet vertybiniu požiūriu nesvarbu. Kiekvienas sprendžia, ar valgyti gardų valgį, ar ne. Tačiau tai, kas vertinga, reikalauja mūsų pritirimo, o tai, kas nevertinga, – mūsų atmetimo. Šiuo atveju žmogui nepaliekama savo nuožiūra spręsti, kaip elgtis, – jis privalo rūpintis, pateikti teisingą atsakymą, nes vertybėms dera rodyti dėmesį, į jas

privalu tinkamai atsiliepti. Ne nuožiūros reikalas, ar padėti bėdos ištiktam, – ignoruodamas šią objektyvią vertybę, žmogus tampa kaltas. Tik suprantantis, jog egzistuoja tai, kas savaime svarbu – savaime gražūs ir geri dalykai, tik girdintis taurų vertybių reikavimą, jų kvietimą orientuotis pagal jas, paklusti joms ir vadovautis jų įstatymu, geba sau ir savyje ugdyti dorovines vertybes. Tik tas, kas gali išaugti iš savo subjektyvaus požiūrio, kas, skirtingai nuo puikybės ir godumo supančioto žmogaus, neklausia, kokia man iš to nauda, bet, įveikęs savo ribotumą, atsiduoda ir paklūsta savaime reikšmingiems, gražiems, geriems dalykams, tik tas gali pats tapti dorovinių vertybių nešėju.

Vertybinis požiūris ir pritarimas vertybėms, atsiliepimas į vertybes – tai visų žmogaus dorovinių vertybių pamatas.

Tačiau tai būdinga tik pagarbiam žmogui. Pagarba – tai pamatinė laikysena, įvardytina, sakytume, viso dorovinio gyvenimo motina, nes tik pagarbos kupinas žmogus atsiveria pasauliui ir tampa suprantantis. Todėl šiuose skyriuose apie pamatines dorovines laikysenas, tai yra tokias, kurios yra viso dorovinio gyvenimo pagrindas ir jo sąlyga, pirmiausia ir kalbėsime apie pagarbą.

Nepagarbus, išūlus žmogus negeba atsiduoti ir paklusti. Jis vergas arba puikybės – to perdėto susitelkimo į save, uždarančio žmogų savyje, atimančio vertybių regėjimą ir verčiančio nuolat klausti „Ar mano vertė pakils, ar tapsiu dar svarbesnis?“, arba godulio, per kurį visas pasaulis matomas tik kaip galimybė teikti malonumą. Todėl nepagarbusis niekada vidujai nenuityla, niekada neleidžia situacijai, žmogui atsiskleisti visu ypatumu ir vertingumu. Jis taip įkyriai, nemandagiai lipa viskam ant galvos, kad mato ir girdi tik save, bet nemato kitų esinių. Jis nesilaiko atstumo nuo pasaulio.

Susiduriame su dviem nepagarbos atmainomis: vienos pagrindas yra puikybė, kitos – godulys. Pirmoji atmaina – tai nepagarbusis iš puikybės, išūlusis. Jis į viską žiūri iš aukšto, nes tariasi esąs pranašesnis, net nesistengia dalyko suprasti iš vidaus. Tai pamokslingas visaižinis, įsitikinęs, jog viską ir taip supranta, jau žino.